

جنگ عراق و ایران؛ درک‌ها و رویکردها

امیر دریابان علی شمخانی

تنظیم: امیر محمد حکمتیان*

مراسم افتتاحیه دومین دوره اردوی انتقال فرهنگ و تجارب دفاع مقدس، یکشنبه ۱۳۹۵/۰۲/۰۵ در دانشگاه جامع امام حسین^(ع) برگزار شد. در این مراسم، دریابان علی شمخانی ضمن تشریح مقاطع و مراحل جنگ تحمیلی، توضیحاتی را درباره درک فرماندهان از شروع جنگ و رویکردهای موجود پس از جنگ برای دانشجویان بیان کرد. دریابان علی شمخانی در سخنرانی خود به این موضوعات پرداخت: تلقی جامعه از جنگ، چگونگی تحلیل و تفسیر جنگ، اهداف عراق از حمله به ایران، نداشتن دریافت صحیح برخی سیاسیون و نظامیان از حمله عراق به ایران، چگونگی شکل‌گیری و رشد سپاه، عوامل مؤثر در پیروزی یا شکست در جنگ، و تفکرات موجود در ایران برای مقابله با دشمن متجاوز. واژگان کلیدی: علی شمخانی، قائم‌مقام فرماندهی کل سپاه، انتقال تجارب فرماندهان، جنگ عراق و ایران، دانشگاه امام حسین^(ع)

چکیده

تلقی جامعه از جنگ

غلطی است و ما آن را ایجاد کردیم؛ چون بحث‌های حماسی را باب کردیم و از بحث منطقی کم گفتیم. هم خاطره‌گویی‌ها و هم فیلم‌سازی‌ها پر از اغراق و نواقص و نادرستی است. تصویر درستی از چرایی جنگ، چرایی [طرح‌ریزی و انجام] عملیات، چرایی پیروزی و شکست و چرایی ارتش و سپاه ترسیم نکردیم. برخی‌ها رفتارهای امروز ما را می‌بینند و با رفتارهای دیروز ما مقایسه می‌کنند و می‌گویند کدام رفتار درست است.»

امیر دریابان علی شمخانی در ابتدای سخنرانی خود با زبان نقد راجع به تلقی جامعه از جنگ صحبت کرد و گفت: «نظامیان نباید عین تلقی‌ای که در جامعه از جنگ وجود دارد را داشته باشند. تلقی عامه مردم از جنگ این است که یک جنگ در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ شروع شد و ارتش و سپاه ایران با ارتش عراق مقابله کردند و ۸ سال طول کشید و شب عملیات آنگران مداحی کرد و غیره. این تلقی در جامعه کاملاً تلقی

* کارشناس مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

سال پانزدهم □ شماره پنجاه و هشتم □ زمستان ۱۳۹۵ و بهار ۱۳۹۶

امیر دریابان علی شمخانی قائم مقام فرماندهی کل سپاه در دوران دفاع مقدس، دانشکده دفاعی دافوس دانشگاه امام حسین^(ع)، اردیبهشت ۱۳۹۵.

نداشتن دریافت صحیح برخی نظامیان و چگونگی شکل گیری و رشد سپاه در جنگ سیاسیون از حمله عراق به ایران

آقای علی شمخانی که مسئولیت قائم مقام فرماندهی کل سپاه را در دوران دفاع مقدس برعهده داشته است، به چند نکته مدیریتی در جنگ اشاره کرد و درباره چگونگی رشد تدریجی سپاه گفت:

«جنگ به وجود آقا محسن مدیون است. سپاه که تیپ نداشت؛ در زمان حمله اصلاً تیپ و لشکری نبود. راه اندازی این سازمان و ساختار در حین دفع تجاوز و یادگیری، کار بسیار سختی است. طراحی یک سازمان که بشود همه را وارد جنگ کند، کار ساده‌ای نبود. چطور شد که ما بسیج [آقای] امجد را کردیم بسیج سپاه؟ چطور شد که ما سرباز عادی گرفتیم و از آن نیروی مخلص و فداکار درست کردیم؟ شکل گیری گام به گام سپاه مبتنی بر خطوط پدافندی محدود سپاه بود. سیر مراحل شکل گیری و ریشه [گرفتن] سپاه بسیار سخت و پیچیده و به تدریج بوده است. در دارخوین گردان سازی شروع

آقای شمخانی در ادامه با اشاره به نداشتن درک و دریافت مقامات نظامی و کشوری ایران از حمله عراق و اهداف آن اظهار کرد:

«تلقی فرماندهان از جنگ چه بود؟ تلقی فرماندهان از جنگ این بود که جنگ با عراق جنگ پاسگاهی است. فکر نمی‌شد که صدام با این سه هدف که عرض شد، جنگ را شروع کند، لذا کسی تلقی درستی از جنگ نداشت. ما که نظامی نبودیم، نظامی‌ها قبل از جنگ تصور حمله عراق را نمی‌کردند و می‌گفتند در صورت حمله، صدام شکست می‌خورد. بنی صدر می‌گفت جنگ قرار نیست اتفاق بیفتد و صدام حمله نمی‌کند.»

